

Erdőfeltárási Szakosztályülés

„Erdészeti feltárás és kapcsolódó létesítmények a Pilisi Parkerdő Zrt.-nél” címmel az Erdőfeltárási Szakosztály-ülést tartott 2009. október 13-14-én a Pilisben, a Visegrádi-hegységben és a Gerecsében.

Már az ülés meghirdetett címében is érzékeltetni lehetett, hogy a rendezők nem a szorosan vett erdőfeltárási eredmények bemutatásával akartak foglalkozni, hanem mindazokat a törekvéseket kívánták a résztvevőkkel megismertetni, amelyeket nem lehet megvalósítani megfelelő erdőfeltárás nélkül.

A bevezető előadást *Csépányi Péter* termelési és természetvédelmi főmérnök tartotta az Apátkúti Vadászházban. Előadásában ismertette a Parkerdő Zrt. történetét, amelynek motorja mindig a folyamatos fejlesztés volt és ezt a hagyományt jelenleg is elsőrendű célnak tartják. Az erdőgazdaság hármas cél megvalósítását tűzte zászlójára: közjóléti szolgáltatás nyújtása a nagyváros és a helyben lakók részére, a természetközeli erdőgazdálkodás megvalósítása, valamint a környezeti nevelés tevékenységük minden területén.

Az erdőgazdaság filozófiája szerint az erdőgazdálkodásnak a természetközeliiséget, az egészséges élet támogatását, a parkerdőt az emberért, a megújuló nyersanyag biztosítását és az aktív erdészeti-erdőgazdálkodási kommunikációt kell szolgálni.

A Parkerdőgazdaság a közjóléti és természetvédelmi feladatok mellett nagy súlyt fektet az előzőeknek megfelelő fatermesztési módszerek megvalósítására. A hagyományos véghasználatok során az erdőfelújítás 70%-ban természetes mag eredetű, ez az arány tovább már nem növelhető, mivel a mesterséges erdőfelújítás elsősorban akácok, fenyvesek átalakításakor, illetve nem a termőhelynek megfelelő anyaiállomány véghasználata után jön szóba. A folyamatos erdőborítással kezelt erdőterületek nagysága sem elhanyagolható, kb. 5000 ha szálalóerdőt, és kb. 5000 ha faanyagtermelést nem szolgáló vágáskor nélküli erdőt kezel a Parkerdő. Mivel a szálalóerdőbe általában 5 évenként egyszer vissza kell térni a szükséges szálalások elvégzése érdeké-

A Szakosztály tagjai a Zsvány-sziklánál (Fotó: Kálmán Miklós)

ben, ezért rendkívül fontos a tudatosan megtervezett és kialakított állományi (durva) és termőterületi (finom) feltáróhálózat tudatos kialakítása. Több erdészetről (pl. Pilisszentkereszti Erdészet, Budapesti Erdészet, Visegrádi Erdészet) az erdőnevelés és erdőhasználat egységes szemléletű megvalósítását az által érkezik el, hogy egy-egy összefüggő terület – a hagyományos műszaki vezetői rendszer helyett – erdőgondnok kezel. Ezzel egy kézbe kerül az erdőművelés, erdőhasználat és a finom feltárás ügye, ami megteremti annak lehetőségét, hogy konfliktusok nélkül, összehangoltan valósulhassanak meg az egyes, sokszor ellentmondó igényeket támazó tevékenységek.

A Pilisi Parkerdő Zrt. elismert közjóléti tevékenységének bemutatása mellett kitért annak nehézségeire is. Ezek közül az egyik legnagyobb problémát jelenti az évente keletkező 8-9 ezer m³ szemét összegyűjtése és elszállítása. Az érthetetlen szeméttelrakások eredményeinek eltávolítására fordított költségeket célszerűbben lehetne más, értelmes célokra felhasználni.

Az erdőgazdaság szélesebben vett erdőfeltárási tevékenységéről *Kálmán Miklós* beruházási és műszaki osztályvezető tartott összefoglaló előadást. A közjóléti célból megnyitott erdészeti magánutak használatát az erdőgazdaság korlátozásokkal engedélyezi. A problémát nem a gyalogos turisták je-

lentik, hanem a nagyon mozgékony és jelentős sebességre képes kerékpárosok. Az erdészeti magánúton jelentkező veszélyekre ezért ismertető táblákon hívják fel a figyelmet. A nagyközönség elől elzárt utakat sorompóval zárják le. Az erdőgazdaság bányászati joggal rendelkezik, ami alapján egy kőbányát működtet. A közjóléti létesítmények (kilátók, pihenőhelyek, erdei tavak és műtárgyaik stb.) növekvő száma miatt azok üzemeltetése és állapotfenntartása is egyre több figyelmet igényel.

A terepi bemutatók első állomásán az Apátkúti völgyzárógátas tározó rehabilitációs munkáit ismertették a résztvevőkkel. A gátszelvényhez tartozó 15,4 km² vízgyűjtő területet egy 50 m hosszú gát zárja le, kialakítva így egy 0,368 ha vízfelületet. Az üzemvízszintnél tárolt vízmennyiség 5720 m³. A tó jelentős közjóléti és természetvédelmi értéket képvisel, ezért folyamatos fenntartásáról – a természetvédelemmel egyetértésben – időszakos kotrással gondoskodni kell. Ennek oka, hogy a patak igen heves vízjárása miatt a vízgyűjtőből jelentős mennyiségű hordalék rakódik le a tóba. A tó rohamos feltöltődésének késleltetése érdekében a vízfolyás több szakaszát, különösen a fenékküszöbök környékét rendszeres kotrással tartják karban.

A társaság által folytatott folyamatos és tudatos útfenntartás eredményeit a pilisi aszfaltos utak fenntartásánál lehetett

tanulmányozni. A burkolat-fenntartásra (erősítés, aszfaltburkolat-készítés, kátyúzás), padka- és árokrendezésre a 2006. évben 94,3 millió forintot fordítottak, amelynek egy részét a tulajdonos támogatás formájában a Társaság részére biztosította. Az elvégzett munkákat értékelik, melynek alapján az erdőgazdaságnál alkalmazható későbbi útfenntartási műveleteket meg lehet határozni.

A 2002-től szálalással kezelt közepkorú és idősebb bükkösök egybefüggő területe 1559 ha. A beavatkozások visszatérési ideje 5 év. A szálalóerdőben folyó gazdálkodást a terepen *Csepányi Péter* termelési és természetvédelmi főmérnök, valamint *Boros Attila* okl. erdőmérnök, erdőgondnok mutatta be. Mindketten hangsúlyozták, hogy az erdőművelési munkák közben rendkívül fontos a célnak legjobban megfelelő finom feltáróhálózat kialakítása a megjelenő újulat és a talaj védelme érdekében. Ezeknek a közelítőnyomoknak azonban csak akkor van értelmük, ha azok kiszállító úthoz, illetve feltáróúthoz csatlakoznak. A Pilisi Örökerdőben a Kakas-hegyi tömb egy része a szaggatott terepviszonyok, illetve feltáratlansága miatt hosszú távon még nem alkalmas a tájképi és természetvédelmi szempontból is előnyös szálalóerdőgazdálkodásra. Az ellentmondás feloldása érdekében tervezte meg *Gerely Ferenc* a Kakashegyi feltáróhálózatot. A II. osztályú erdészeti út paramétereivel megtervezett, négy útból álló hálózat összesen 5667 méter hosszú. A nehéz hegyvidéki terepen komoly mérnöki feladatot jelentett a tervek elkészítése, amelyet csak nagy tapasztalattal rendelkező erdőmérnök képes az erdőgazdálkodási igényeit is figyelembe véve elkészíteni. A feltáróhálózat megvalósulása után ezen a területen is megkezdhető a bizonyítottan kedvező szálaló erdőgazdálkodás.

A szurdokvölgyi vizes élőhely kialakítása a korábban létesített, mára azonban szerepét betölteni nem tudó korábbi hordalékfogó kiváltását célozza. A vizes élőhely kialakítása érdekében a Dara-patak Szurdokvölgy elnevezésű szakasza fölött hordalék- és vízvisszatartó kisműtárgyat, e szakasz alatt fenéklépcsőket alakítottak ki. A hordalék- és vízvisszatartó erdészeti kisműtárgy tervezésekor követelményként fogalmazták meg, hogy az

- alkalmas legyen a hordalék jelentős visszatartására,
- a gát mögött tartós vízfelület alakuljon ki,

– a nagyobb árhullámokat károsodás nélkül viselje el,

– a gát sem méreteivel, sem szerkezetével ne tűnjön ki a környezetéből, az helyi anyag felhasználásával épüljön meg.

A 0,80 m koronaszélességű, 0,80 m hasznos magasságú terméskőgát mögött 45 m hosszú, 400 m² vízfelület alakul ki az építés befejezése után.

A Dara-patak Szurdokvölgy elnevezésű szakasza alatt a berágódott keskeny meder lehetőséget nyújtott kettő darab sziklalépcsőkhöz hasonló fenéklépcső kialakítására. A betonba rakott terméskő fenéklépcsők kialakításakor a következő igényeket kellett figyelembe venni:

- a tervezett fenéklépcső hasznos magassága mindössze 0,40 m lehet,
- a falazat nagyobb része a felszín alatt legyen,
- az árapasztók inkább vízterelő szerepet töltsenek be.

Az építés közbeni állapotban megtekintett kisműtárgyak bizonyítják, hogy a természet iránti alázattal, komplex szemlélettel megtervezett erdészeti vízgazdálkodási létesítmények együttesen szolgálják a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás és a természetvédelem közös törekvéseit.

A szakosztály tagjai nagy érdeklődéssel tekintették meg az erdőgazdaság tulajdonában lévő, a Lassenberger Kft. fővállalkozásában, de a Szegedi Gép Kft. állandó alvállalkozásában működtetett Bajna II. mészkőbányát. A bánya működését *Nagy János* okl. bányamérnök, bányászati szaktervező, felelős műszaki vezető ismertette. A bányatelken még kitermelhető mintegy 600 ezer m³ ásványi nyersanyagot acélgyártási alapanyagként, úépítési alapkőként, aszfaltkeverék készítésénél és építőként lehet felhasználni. A külfejtéses bányaművelés szintosztásos jövesztéssel valósul meg. A robbantás villamos indítású robbanóanyag felhasználásával történik. A le-robbantott nagyobb kőtömböket batározják, majd előtörés céljából mobil kőtörőre adják fel. Itt leválasztódik a meddő és a 0/50, vagy 0/100 szem nagyságú mészkő. Az utántörő berendezéssel állítják elő a 0/3 mm, 3/12 mm, 12/20 mm szem nagyságú frakciókat, amelyeket a bányaudvarban, depóban tárolnak. Az értékesítés a depókból történik.

A szakosztály tagjai kegyelettel tekintették meg a Pusztamaróti emlékhelyet, amely történelmünk egyik legtra-

Bajna, 2. mészkőbánya. (Fotó: Kálmán Miklós)

gikusabb eseményének helyszíne. Az emlékhelyhez fűződő történetet *Tóth Zoltán* erdészetvezető ismertette. A mohácsi csatavesztés után a Gerecse egyike jól védhető völgyében, Marót község térségében gyűltek össze a csatából elmenekülő harcosok, valamint a törökök dűlása előtt menekülő lakosság. A törökök az ellenállásnak ezt a bázisát fel akarták számolni, de a szekérvárral körülvett település három napig ellenállt a pusztító áradatnak. A törökök Budáról hozott ágyúkkal törték meg az ellenállást és mintegy 25 ezer embert mészároltak le. A kegyetlen csatára emlékeztet a ma is „Emberölő völgy”-nek nevezett völgyben felállított monumentális emlékmű, amelyet *Kovács György* fertőhomoki szobrászművész alkotott. Az egykori falu helyén kialakult Pusztamarót az 1970-es években néptelenedett el, mára csak a temető jelzi, hogy egykor itt település létezett.

A Szakosztály kegyelettel emlékezett meg a 2009. augusztus 15-én elhunyt Szilágyi József gyémántdiplomás erdőmérnökről, a hazai erdészeti úépítés és erdőfeltárás kiemelkedő egyéniségéről, az Erdőfeltárási Szakosztály lelkes támogatójáról, a Zselicség ismerőjéről, egy rendkívüli emberről, akit mindenki becsült és szeretett.

Az első nap végén a gyarmatpusztai vadászházban *Zambó Péter* vezérigazgató köszöntötte a Szakosztályt. Tájékoztatót adott a Parkerdő Zrt. gazdálkodásáról, annak eredményeiről és nehézségeiről.

A szakosztályülésen résztvevő 35 fő köszönetét és elismerését fejezi ki a tartalmas program szervezőinek, különösen *Kálmán Miklós* beruházási és műszaki osztályvezető kollégának, aki a programok szervezése és lebonyolítása mellett egy igényes írásos anyag összeállításával tette maradandóvá a kétnapos programot.

Dr. Kosztka Miklós
egyetemi tanár
szakosztályvezető